

En part hi hagué síncope de *Coru-* en *Cru-*; i en part, havent-se mantingut la *o*, es duplicà la *r*: no sols amb caràcter intensiu, sinó també per contaminació del cat. *corruscat* 'irat', el mot antic que he explicat com resultat de l'encreuament de *coruscare* amb *corruixar*⁵ i *corruixes*, provinents (per via mossàrab) de *CORRUPTIARE* (*DECat* II, 976).

És versemblant, que almenys en part, partint dels cops del llamp, el ll. *CORUSCARE*, vagi passar a certs parlars bascos intermedis entre els NLL que hem trobat a Santander i a Ribagorça: a-nav. *kroskada* «piqûre d'un instrument pointu» (que Bera-Mendizábal defineix «toque, golpe»), lab. *kroskatu* «lutter, combatre» en Pouvreau (S. XVI), alabès *croscatu-a* «mellado», «basoac *croscatu*: mellar vasos» en Landucci (a. 151562, p. 153).

¹ Però aviat vaig descartar-ho per les òbvies raons geogràfiques: car és un mot pre-romà exclusiu d'Itàlia i dels Alps suïssos (i no hi ha raons serioses per ajuntar-hi uns parònims de sentit ben diferent,²⁰ com voldria Wartburg, *FEW* II, 1370).

Crussol, V. Cussol

CUBA amb CUP i anàlegs

Coll de Cuba i Venta de Cuba, partides del terme de Castelló de la Plana (xxix, 32.23).

L'ajub de Cuba, partida del terme de Casinos³⁰ (Camp de Llíria) (xxx, 93.21).

Del ll. cl. *cŪPA* 'bóta'.

De *cŪPUS* que el llatí hispànic extragué tardanament de *cŪPA* donant-li el sentit de 'cubell', aplicat especialment al recipient destinat a trepitjar-hi, o fer-hi fermentar, el raïm, o a l'edifici rústic que s'hi destina.³⁵

Mas del Cup, partida del terme d'Albocàsser (Alt Maestrat) (xxviii, 93.21).

Quadra dels Cups, partida del terme de Castelló de la Plana (xxix, 34.14).

Pou d'En Cup, partida de la Serra d'En Galceran (Alt Maestrat) (xxviii, 159.7).

Amb -o mossàrab

El Cubo, partida del terme de Xaló (Mq. de Dénia) (xxxiv, 76.15).

Barranc dels Cubos, terme de Barxeta (Costera de Xàtiva) (xxxi, 154.8).

Probablement d'un collectiu **cŪPĒTUM*: Casa de *Cubedo* te. Nules (Pna. Cast.) (xxix, 185.10), amb -o mossàrab.

I amb altres detalls de fonètica mossàrab:

Copet, partida del terme de la Núcia (Marina Val.) (xxxv, 12.15).

El Copido, partideta del terme de Sella (Marina Val.) (xxxv, 108.12).

CUBAISA i noms semblants

1) Partida del terme d'Alcoleja, a l'Est de la serra⁶⁰

de Mariola.

Nom recollit en l'enq. de 1963 (xxxv, 51.16), pron. *kubáiza*. De manifesta fesomia aràbiga. Sens dubte *hubbáiza*: «malva», *RMa.*, 467; *hubéiz*: «malva, yerba conocida», *PAlc.*, 305.20; també en Boqtor i el *Mobit*; variant diminutiva de *hubáz*, que és la que Dozy (*Suppl.* I, 348) recull en el dicc. siríac de Payne Smith, i en el tractat de l'almerienc Ibn Loyon (S. XIV), que ho dóna com a propi de l'àrab de Córdova; ¹ pròpiament dim. de *hubz* 'pa', mot que *PAlc.* registra també amb definició «bodigo».

La *K-* inicial m'havia fet pensar si podia ser un **kuuáiza* dim. de *kúz* 'setrill' (> cast. *alcuza*; i *RMa.* «lecythus»), però llavors tampoc hi lliga del tot la -b-oclusiva bilabial; i el canvi de *h* inicial en *k-* també es dóna de vegades (cf. *Calaf* etc.), sobretot si hi ha, com en tots aquests casos, mots catalans semblants en *c-*.

La singular estructura d'aquest nom ens anima a relligar-hi noms de la zona veïna: un poc desiguals, però semblants i no menys singulars. 2) La casa de *Qüesa* (iit *kuéza*) que em garantiren com molt antiga a l'enq. de Xàtiva: «és més enllà de la Casa dels Pilarets, i separada de la ciutat per la Casa de Pinyana» (xxxii, 20.10); sembla, doncs, que seria a la dr. del riu Cànyoles. El diftong *ue* i la -z- sonora l'acosten molt al *Cu balsa* d'Alcoleja, i a l'àr. granadí *hubéiza*; encara que Alcoleja sigui 35 k. lluny.²⁵

3) *Torre de Quesa* figura en dos passatges del *Rept.*

Jaume i la donà «cum furnis et molendinis» a un tal Drogo, l'any 1250 (p. 396.9, i SSiv., p. 358); i va seguit de dues donacions de torres i alqueries a Ador i a Palma de Gandia; poc després vénen donacions de Xàtiva i de Gandia, però a la p. 398, va amb Penàguila etc. entremig. I a la p. 471, de nou la *Torre de Quesa*, al final de la llista de pobles, precedit de Beniomar i Almiserà, que també són prop de Gandia. Per tant els contextos de tots dos passatges indicarien un lloc no llunyà de Gandia. En tot cas és un nom igual al de Xàtiva, i per tant cal interpretar-hi la grafia *Quesa* com *kuéza*.⁴⁰ És fàcil que *hubéiza* 'lloc plantat de malves' es vagi reduir fonèticament a *kuéza*, d'una banda, i de l'altra a *Cubaisa*.

4) En un altre passatge del *Rept.* trobem *Coveychar* entre alqueries de la vall d'Albaida «alcherie que dicuntur *Gayaran, Alfadedi, Junda, Coveychar*, que sunt in valle de *Albayda*, in rio *Abohalif*» (p. 341.12): l'equivalència d'aquests noms amb *Clariano, Alharrasi* i *Bufali* ha quedat demostrada en els art. corresponents supra; per tant aquesta *Coveychar* havia de ser cap a mig camí d'Albaida a Xàtiva. No coincideix prou bé amb la situació de la casa de *Qüesa*, i encara una mica menys amb la de la Torre de *Qüesa*; per més que els dominis de Xàtiva i d'Albaida, en temps dels moros s'havien estès molt cap a llevant. De tota manera *Coveychar* s'assembla tant, amb *kuéza* per la inicial *Ko/Ku-*, que tenim la impressió neta d'un origen únic, majorment essent *Coveychar* un hapax de manuscrit, potser amb -r errònia, o bé derivat collectiu en -ARE del nom de la planta.⁴⁵

5) A l'enq. de Benissa tinc nota d'una pda. *El Qui-*